

Andrei Makine

**Prizonierul
visului stacojiu**

Traducere din limba franceză și note
de Alexandra Cozmolici

POLIROM
2025

Petrecerea următoare îi risipește toate îndoielile. Abia au început să bea, că se stârnește o furtună, iar strada se cufundă într-un întuneric beznă. Ploaia face cu atât mai plăcută senzația de a fi la adăpost, în mijlocul acelor corpuri relaxate, al privirilor care încep să se tulbure și al muzicii care leagănă cuvintele din aer.

În seara aceea are să apară o invitată de seamă. O anume „Kate“, tocmai revenită din San Francisco, pe care toți o așteaptă ca pe o apariție celestă.

Tânăra care sosește nu are nimic supranatural – o tunică colorată și udă learcă, pe care și-o scoate fără nicio jenă, lăsându-și bustul descoperit. La ureche poartă o margaretă.

Toți se precipită să-i ofere ceva de mâncare, dar ea refuză, scoate din geantă o țigară lungă, deformată, se așază, trage un fum și murmură cu o voce ușor șuierată:

— Ei, ce ziceți, ne uităm la filmul meu?

Julia se repede spre un dulap, scoate un cearceaf și, acoperind unul dintre tablourile mari, îl transformă în ecran. Jane instalează proiectorul.

E un film de amator, fără sunet, cu prim-planuri care invadează cadrele largi. Tocmai aceste defecte dau o senzație de imersiune. Lucien are impresia că se topește în mulțimea care se plimbă printr-un oraș american. Da, ar putea fi tipul ăla care suflă un nor de fum după ce trage dintr-o țigară groasă. Sau cel care stă ghemuit în iarbă, în

mijlocul unei adunări haotice. Sau poate cel din fața unei scene pe care se leagă trei chitariști... Priviri luminoase, haine exotice, trupuri pe jumătate goale. Sute de tineri care împărtășesc același crez blând: să rămână întinși, să fumeze, să asculte muzică, să se sărute... „Să trăiască!”, își spune Lucien, care e cât pe ce s-o întrebe pe Kate: „Dar ce fac, de fapt, tinerii ăștia?”.

Știe răspunsul: trăiesc.

Prietenii Juliei, încântați, încep să șușotească nume de cântăreți și expresii în engleză care exprimă secretul acelui paradis al distracțiilor. Nadine, psihiatra, îi traduce lui Lucien: *children of flowers*¹, *summer of love*²... Dar el n-are nevoie să știe engleză ca să pătrundă în lumea aceea lejeră, permisivă, în care poți merge desculț, ca perechea de îndrăgostiți de pe ecran, fără să te judece nimeni că ai hainele boțite, părul ciufulit sau că fumezi un joint. O lume fără rivalități, fără frustrare, fără obsesia de a strânge bunuri.

Un bucătar servește mâncare: tinerii își întind castro-nul, se așază, mănâncă, ascultă muzică, visează...

— Mâncarea e gratis, le explică Kate. Și pe strada asta e un magazin de unde luăm tot ce ne trebuie, fără să plătim. Și marijuana, la fel... Pe fata asta o cunosc, merge la un doctor care nu cere nimic de la pacienți...

Nadine șoptește, parcă temându-se să nu rupă fluxul imaginilor:

— Dar tu... n-ai fost filmată deloc?

-
1. *Flower child* îi desemna pe tinerii mișcării hippie din anii 1960, promotorii păcii, „iubirii libere” și nonviolentei.
 2. *Summer of Love* se referă la vara anului 1967, marcând apogeul contraculturii hippie reunite la San Francisco.

Kate zâmbește, cu ochii pe jumătate închiși.

— Privește, eu le dau drumul!

Se văd bule de săpun care se înalță spre cer, plutesc și coboară peste trupurile întinse...

Proiecția se încheie, aplaudă, îi propun lui Kate un picnic – „Tot gratuit, ca în San Francisco!“ –, dar ea vrea să le arate filmul cât mai multor oameni, înainte de a se întoarce în „State“.

— Ideile noastre trebuie să circule!

În timp ce își pune tunica udă la loc, se vede cât e de slabă, iar Lucien e tentat să-i facă un sendviș. Află mai târziu că ce fumează ea taie pofta de mâncare.

După plecarea lui Kate, conversațiile se animă, toți se grăbesc să interpreteze experiența euforică a aceluia *summer of love*. O utopie realizată? Un nou mod de viață post-capitalist? O revoluție coperniciană a moravurilor?

Nadine, întinsă pe jumătate, îi toarnă lui Lucien vin în pahar și, alunecând grațios pe covor, se apropie de el. Spune că „vara iubirii“ nu e altceva decât o „tehnică de evitare“: viața ne lovește cu proiectilele ei, iar noi nu le putem înlătura sursa. Dar le putem devia. O metodă prin care putem simți plăcerea, ocolind durerea...

Lucien își spune că fix asta încearcă și ei acum: muzica, discuțiile amestecate cu alcool, corpurile care se doresc fără vină. Și acea țigară ciudată, pe care Nadine i-o întinde după ce trage un fum. Gustul îi intensifică și mai tare senzația de naturalețe.

Pe la miezul nopții, ploaia se potolește. Lucien se trezește sub lumina lunii, care-i scaldă fața. Se sprijină într-un cot și vede că Julia doarme lângă el, ocupând foarte puțin spațiu.

O nuditate castă și, în același timp, dezinvoltă... În ceața amețelii și a acreliei spongioase lăsată de joint, nu știe dacă a îmbrățișat-o sau dacă au făcut dragoste. Pielea Juliei e toată bronzată – fesele, zona dintre picioare, abdomenul. La Touquet a purtat costum de baie. Deci bronzul e de dinainte. Un fior de gelozie îl face să zâmbească: pe cine ar putea fi invidios? Ambiguitatea a ceea ce îl leagă de Julia e plăcută. Absența judecăților definitive care, altădată, îi făceau viața bucăți.

Se uită la femeia adormită lângă el. Un trup suplu, cu sâni de adolescentă. Iar chipul pare că se întinde spre cineva, în căutarea unui sărut. Dar către cine? Trebuie să rămână un mister – trăiască „tehnica de evitare“!

Lucien se întinde la loc și-și aprinde o țigară. Fumul, luminat de lună, urcă încet în rotocoale, ca vorbele care, jos, în sufragerie, încă se rostogolesc pe banda magnetofonului: „*Mon amie, la rose...*“. Și, dintr-o altă cameră, se aude un cântec bizar, care amestecă primele note din *Marseieza* cu versuri în engleză... Peste toate se suprapun două voci răgușite – gemetele unui cuplu din camera vecină.

Ca să se contopească cu viața aceea în care totul e permis, Lucien îi atinge mâna Juliei. Fără să se trezească, ea i-o prinde, cu un mormăit recunoscător, ca un copil rătăcit în întuneric.

Invitat la alte petreceri, Lucien descoperă că notele *Marseiezei* sunt deturnate de un cvartet de tineri englezi cu părul lung, niște tipi care predică micile plăceri ale vieții. Nadine îi fredonează versurile, făcându-i cu ochiul, iar el deja știe ce înseamnă *all you need is love*¹. Toți prietenii Juliei sunt fascinați de engleză.

În cele din urmă, Lucien reușește să învețe „franceza lor“. Când aude un „*Oui, mais...*“ rostit cu un ton apăsător, știe că îl imită pe un anume Giscard². Iar când Jean-Louis, jurnalistul, denunță „sclavia modernă“, e ca să atragă atenția asupra numărului îngrijorător de șomeri din Franța: trei sute de mii! O armată „care poate fi exploatată după bunul plac“ – se revoltă acest membru al Mișcării Comuniste Marxist-Leniniste. Statul tocmai a înființat, spune el, o „piață de sclavi“: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă!

Tiradele anticapitaliste ale lui Jean-Louis stârnesc zâmbete complice: „O să-i treacă“. Și chiar îi trec – revin la

-
1. Aluzie la piesa „All You Need Is Love“, lansată de trupa The Beatles în 1967, devenită emblematică pentru spiritul contracultural al epocii.
 2. Aluzie la Valéry Giscard d'Estaing, președinte al Franței între 1974 și 1981, adesea parodiat pentru maniera sa afectată de a vorbi și pentru formulele retorice pedante, precum celebrul „*Oui, mais...*“ (Da, dar).

„fiecare cu partea lui de vis“ și la vocile ușor efeminate ale celor patru englezi.

Lucien profită de perioada asta ca să-și continue transformarea. Nu e momentul să vorbească despre muncile dintr-un lagăr din Ural, la minus patruzeci de grade.

Totuși, spre sfârșitul lui august, e nevoit să revină la trecutul său. Julia îl anunță:

— Vacanțele sunt mișto, dar trebuie să ne apucăm de cartea noastră.

Această lună de „învățare“ l-a obișnuit pe Lucien cu lipsa totală de program.

Dar priceperea Juliei spulberă amorțeala. Cartea are să fie scrisă sub forma unui interviu: între o jurnalistă ușor naivă (ea) și un fost deținut enigmatic (el), care, cu o rețineră demnă, își va expune rănille.

— Un tip autentic, subliniază ea.

Dialogul pe care îl dactilografiază Julia la mașină aduce a traducere – fidelă, dar cu o anumită distanță față de ce a trăit el cu adevărat în Rusia.

Sosirea lui la Moscova, în 1939, și primele îndoieli sunt prezentate ca revelații dureroase, lovituri care îl dezvrăjesc pe acel tânăr comunist francez... Lucien încearcă să explice că dezvrăjirea n-a fost deloc atât de bruscă, și că, la urma urmei, nici n-a fost chiar atât de „vrăjit“.

Julia îi dă replica:

— Nu-i bine să-i încurcăm pe cititori cu subtilități psihologice. *Crimă și pedeapsă* o să scrii mai târziu!

Lucien ține cont de această regulă „stilistică“ și, uneori, chiar o anticipează:

— Nu, aici deja vorbesc ca Dostoievski, ai dreptate...